

OBSAH

Poděkování	3
Předmluva	5
Úvod	9

I. část

Konkordátní smlouvy obecně, právní specifika postavení katolické církve v socialistických zemích

1 Pojetí a druhy konkordátních smluv	15
1.1 Definice konkordátních smluv	15
1.2 Předmět konkordátních smluv	17
1.3 Druhy konkordátních smluv	19
1.4 Uzavírání konkordátních smluv	25
1.5 Změny konkordátních smluv	28
1.6 Zánik konkordátních smluv	29
2 Strany konkordátních smluv	33
2.1 Stát	33
2.2 Svatý stolec – Apoštolský stolec	35
3 Postavení konkordátních smluv v hierarchii pramenů práva	41
3.1 Postavení konkordátních smluv v kanonickém právu	41
3.2 Postavení konkordátních smluv ve světském právu	45
3.3. Poslání konkordátních smluv	50
4 Zásady vztahů stát – církve v nauce katolické církve	54
4.1 Přijetí modelu pluralistického státu na II. vatikánském koncilu	54
4.2 Zásada náboženské svobody	55
4.3 Zásada autonomie a nezávislosti	57
4.4 Zásada spolupráce	58
4.5 Recepce zásad vztahů stát – církve v konkordátních smlouvách od II. vatikánského koncilu obecně	59
5 Konkordátní smlouvy a právní situace jiných církví a náboženských společností	61
5.1 Dopad zásad náboženské neutrality a paritního přístupu státu k církvím a náboženským společnostem	61
5.2 Smlouvy států s jinými církvemi a náboženskými společnostmi	62
6 Právní situace církví a náboženských společností ve státech bývalého socialistického tábora	65
6.1 Právní postavení církví a jejich institucí	65
6.2 Manželství, rodina a výchova	67
6.3 Církevní majetek	69

II. část

Konkrétní zásady nového právního řešení postavení
a působení katolické církve v postkomunistických zemích
v konkordátních smlouvách

7	Současné konkordátní smlouvy a postoj k dřívějším smluvním ujednáním	72
7.1	Současné konkordátní smlouvy s postkomunistickými zeměmi	72
7.2	Postoj k dřívějším smluvním ujednáním	79
7.3	Shrnutí ohledně současných konkordátních smluv a jejich postoji k dřívějším ujednáním	88
8	Recepce zásad II. vatikánského koncilu pro vztah státu a církvi v konkordátních smlouvách, zásada parity, další důvody existence smluv	89
8.1	Zásada spolupráce	89
8.2	Zásada náboženské svobody	91
8.3	Zásada autonomie a nezávislosti	93
8.4	Zásada parity	95
8.5	Další důvody existence smluv	96
9	Právní postavení katolické církve a jejích institucí ve státě	100
9.1	Právnícké osoby katolické církve podle kanonického práva	100
9.2	Uznání právní subjektivity katolické církve	109
9.3	Potvrzení diplomatických styků	112
9.4	Uznání právní subjektivity organizačních jednotek katolické církve	114
9.5	Uznání právní subjektivity jiných právníckých osob katolické církve nebo jí zřízených	120
10	Zřizování a změny církevních institucí a ustanovení jejich představitelů	125
10.1	Zřizování a změny církevních institucí	125
10.2	Svoboda zahraničních kontaktů	131
10.3	Svoboda ustanovení církevních představitelů	134
11	Specifické propojení společenského a církevního života	145
11.1	Sváteční dny	145
11.2	Právo ochrany služebního tajemství	148
11.3	Zvláštní personální práva duchovních a řeholníků	151
11.4	Pastorační péče o jazykové menšiny	156

11.5	Právo uplatnit výhrady ve svědomí	157
12	Duchovní služba v necírkevních zařízeních	161
12.1	Předpisy kanonického práva pro duchovní službu ve veřejné sféře	161
12.2	Ozbrojené síly (vojsko a policie)	162
12.3	Věznice	174
12.4	Nemocnice a zařízení sociálních služeb	177
13	Církevní zdravotnická zařízení a zařízení sociálních služeb	182
13.1	Charitativní a sociální činnost	182
13.2	Služba v oblasti zdravotnictví	185
14	Manželství a rodina	187
14.1	Hlavní zásady kanonického práva pro oblast manželství a rodiny	187
14.2	Civilní dopad církevního uzavření manželství	191
14.3	Civilní dopad výroků církevních soudů a administrativních autorit ohledně manželství	194
14.4	Zohlednění zásady nerozlučitelnosti manželství	196
14.5	Spolupráce na ochraně manželství a rodiny	197
15	Výuka náboženství a církevní školy	198
15.1	Hlavní zásady kanonického práva pro oblast výuky náboženství a katolického školství	198
15.2	Výuka náboženství ve veřejných školách	200
15.3	Postavení církevních škol ve státě	216
15.4	Vysoké školy katolické církve ve státě a teologické fakulty na státních univerzitách	225
16	Sdělovací prostředky	242
16.1	Zásady kanonického práva ohledně sdělovacích prostředků	242
16.2	Přístup církve do veřejných sdělovacích prostředků	243
16.3	Církevní tisk	247
16.4	Ostatní církevní sdělovací prostředky	248
17	Majetkové právo	251
17.1	Pojem církevního majetku, jeho nabývání a správa v kanonickém právu	251
17.2	Stupeň svobody katolické církve v majetkové oblasti	255
17.3	Otázka restituce církevních majetků	268
17.4	Způsoby financování katolické církve	271
17.5	Spolupráce v oblasti památkové péče a archivů	277
17.6	Spolufinancování ryze náboženské služby církve	281
17.7	Srovnání dvou komplexních smluvních úprav – Maďarsko a Chorvatsko	285

17.8 Shrnutí ustanovení ohledně úpravy majetkových záležitostí	290
Závěr	291
Seznam zkratk	298
Seznam pramenů a literatury	299
Prameny	299
1. Prameny mezinárodního práva	299
2. Dohody mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi	305
3. Prameny českého sekulárního práva	306
4. Prameny církevního práva – celocírkevní	306
Literatura	308

Přílohy

A. Ratifikované konkordátní smlouvy s postkomunistickými zeměmi	315
Smlouva se Saskem-Anhaltskem, Braniborskem a Saskem o zřízení diecéze Magdeburg (1994)	315
Smlouva s Braniborskem a Saskem o zřízení diecéze Zhořelec (1994)	319
Smlouva s Durynskem o zřízení diecéze Erfurt (1994)	322
Smlouva s Hamburkem, Meklenburskem-Předním Pomořanskem a Šlesvickem-Holštýnskem o zřízení arcidiecéze a církevní provincie Hamburk (1994)	325
Smlouva se Saskem (1996/1997)	330
Smlouva se Durynskem (1997)	343
Smlouva s Meklenburskem-Předním Pomořanskem (1997)	357
Smlouva se Saskem-Anhaltskem (1998)	364
Smlouva mezi Svatým stolcem a Svobodným státem Durynsko (2002)	376
Smlouva s Braniborskem (2003)	381
Konkordát s Polskem (1993/1998)	391
Smlouva o obnovení diplomatických styků s Maďarskem (1990)	399
Smlouva o duchovní službě v ozbrojených silách a pohraniční stráží s Maďarskem (1994)	400
Majetková smlouva s Maďarskem (1997/1998)	403
Smlouva o právních otázkách s Chorvatskem (1996/1997)	408
Smlouva o spolupráci ve vzdělání a kultuře s Chorvatskem (1996/1997)	413
Smlouva o duchovní službě katolickým věřícím v ozbrojených silách a policii s Chorvatskem (1996/1997)	418
Majetková smlouva s Chorvatskem (1998)	421
Smlouva s Kazachstánem (1998/1999)	425

Smlouva s Estonskem (1998/1999)	428
Smlouva o spolupráci ve vzdělání a kultuře s Litvou (2000)	431
Smlouva o právních otázkách s Litvou (2000)	436
Smlouva o duchovní službě katolíkům ve vojsku s Litvou (2000)	442
Základní smlouva se Slovenskem (2000) a Zmluva č. 250/2002 Z.z. medzi Slovenskou republikou a registrovanými církvami a náboženskými spoločnosťami	445
Smlouva o duchovní službě katolickým věřícím v ozbrojených silách a ozbrojených sborech se Slovenskem (2002) a Dohoda č. 270/2005 Z.z. medzi Slovenskou republikou a registrovanými církvami a náboženskými spoločnosťami o výkone pastoračnej služby ich veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky	465
Smlouva o katolické výchově a vzdělávání se Slovenskem (2004) a Dohoda č. 394/2004 Z.z. medzi Slovenskou republikou a registrovanými církvami a náboženskými spoločnosťami o náboženskej výchově a vzdelávaní	475
Smlouva s Lotyšskem (2000/2002)	486
Smlouva o právních otázkách se Slovinskem (2001/2004)	494
Smlouva o úpravě vzájemných vztahů s Albánií (2002)	498
Majetková smlouva s Albánií (2007/2008)	501
Základní smlouva s Bosnou a Hercegovinou (2006/2007)	504
B. Podepsané a dosud neratifikované konkordátní smlouvy s postkomunistickými zeměmi	511
Návrh smlouvy s Českou republikou (2002/?)	511
C. Připravené a dosud nepodepsané smlouvy s postkomunistickými zeměmi	518
Připravený text Smlouvy o právu uplatňovat výhrady ve svědomí se Slovenskem (připravený r. 2005)	
a Připravený text Dohody mezi Slovenskou republikou a registrovanými církvami a náboženskými společnostmi o právu uplatňovat výhrady ve svědomí (připravený r. 2005)	518
D. Výňatky z meziválečných konkordátů s německými zeměmi, na něž jsou odvolávky v ratifikovaných smlouvách s novými německými spolkovými zeměmi	525
Konkordát s Pruskem (1929) – výňatky	525
Konkordát s Bádenskem (1932) – výňatky	529
Říšský konkordát (1933) – výňatky	531
E. Zprávy ohledně konkordátních smluv z internetu	533
Zpráva o zrušení podepsání smlouvy s Gruzii (říjen 2003)	533

Vyhlásenie KBS k petícii občanov za prijatie dokumentovo práve uplatňovať výhradu vo svedomí(9. 11. 2005)	534
Elektronická zpráva ze sekretariátu Apoštolské nunciatury v Tbilisi z 12. 12. 2007	535